

► **Ambassadører:** En av fem medlemmer er mer enn vanlig fornøyd med forbundet.

**Side 5**

► **Drøftingsplikt:** Den tillitsvalgte skal med.

**Side 7**

# Stemme eller streike?



FOTO: TROND ISAKSEN



FOTO: TONE SOMMERSETH

**Tidens tariffthriller:** Dragkampen i årets tariffoppgjør er intens. Ikke så rart kanskje, i potten ligger pensjonsordningen til 750 000 offentlig ansatte. Uansett utfall begynner jobben for de tillitsvalgte nå – enten det skal streikes eller det skal gjennomføres en uravstemning. De tillitsvalgtes innsats avgjør hvordan det går i begge tilfeller.

**Side 3**

## Masseoppsigelse i Bergen

Streik for tariffavtale og seier, oppkjøp av ny eier, tap av anbud og masseoppsigelse – Hovedtillitsvalgt Lin Merete Torgersen ved Sentrum Røntgen har hatt et tøft år. Hun er selv en av de tolv som må gå som resultat av anbudspolitikken i Helse Bergen.

**Side 2**

FOTO: VEGARD VELLE

## Fikk erstatning for heisuhell

Trygderetten nektet hjelpepleieren erstatning etter et arbeidsuhell med Sara-heisen på sykehjemmet. Nå har lagmannsretten slått fast at hun har rett til ménerstatning. Staten må også betale omkostningene.

**Side 6**

ILLUSTRASJON: TRENDSVOLD

## Gjennomslag i LO

Fagforbundet fikk blant annet LO-kongressen med seg på å kreve høyere sosialhjelpsatser, beklage tjenestedirektivet, stille krav til asylmottakene og endre sykehusorganiseringen. I LOs nye ledelse sitter Kristian Tangen (bildet) og Gerd Kristiansen.

**Side 4 – 5**

FOTO: TRI D. NGUYEN, LO-AKTUELT





## NYHET

TEKST: INFORMASJONSAVDELINGA



FOTO: TROND ISAKSEN

# Fagforbundet med stort g

LO-kongressen ble ei spennende uke for det største forbundet. Fagforbundet fikk to nye rekke viktige seire da LO vedtok handlingsprogrammet for 2009-13.

## Sprekt forbund med trimmende tillitsvalgte

Blant delegater og landsstyreprerentanter gikk det sport i å gå tur hver morgen under møtene i Oslo.

Flere av Fagforbundets tillitsvalgte har kastet seg på trimbølgen. Anført av fylkesleder i Rogaland, Trond Helland, startet rundt ti spreke tillitsvalgte dagene med en tur rundt i Oslo.

– Vi møtes klokka halv sju hver dag og går en time før frokost og delegasjonsmøtet, fortalte Trond til fagforbundet.no. Han la om livsstilen etter at han for et halvt år siden fikk diagnosen diabetes 2. Trimgruppa bestod også av tillitsvalgte som har brukt mye tid på tur og jogging i mange år. Sammen inspirerte nye



FOTO: RANDI TEVIK

«Omtanke, sprekhet og kosthold» – nytt mulig slagord for Fagforbundet?

og gamle trimmere hverandre gjennom en hovedstad som viste seg fra solsida.

### Kari vant sykkel

Fagforbundets informasjonsavdeling fulgte de tillitsvalgte hver dag i kongressuka, og lesere på nett ble invitert til å gjette hvor i Oslo sprekningene ble tatt bilde av. Den heldige vinner er trukket blant 90 innsendere, og det ble Kari Suphammer. Hun svarte riktig: Den 14. mai gikk turen til rådhuset i Oslo (bildet). Kari er hovedtillitsvalgt og leder i Fagforbundet Austevoll. Hun ler godt når hun får den glade telefonen, og sier hun var sikker på å vinne.

– Det passer bra! Mannen min og jeg har snakket om å kjøpe sykler i det siste. Barnebarna bruker sykkeltrille og det bygges ut sykkelstier her, forteller den blide tillitsvalgte.

Hun svarte i konkurransen hver dag, og er aktiv bruker av Fagforbundets nettsted.

– Vi har fått egen hjemmeside også nå. Alt som finnes på nett, er gull verdt, understreker sykkelvinneren.

### Trener videre

Trimgruppa gir seg ikke med dette. De er enige om å ta med joggesko og treningstøy til Oslo til høsten igjen. I november er det landsmøte i Fagforbundet. I mellomtida fortsetter de hver på sin kant – for god helse, god form og økt velvære. Informasjonsavdelinga gleder seg til å følge flere turglade tillitsvalgte i tida framover.

Meld fra hvor dere går!



FOTO: KARI-SOFIE JENSEN

## Asylsøkere på anbud – nei takk!

Fagforbundet fikk LO med på å kreve trygge og gode asylmottak som en forutsetning for den humane asyl- og flyktningpolitikken Norge skal føre.

– Vi trenger mottak som gir trygge og gode bo- og omsorgsforhold. I dag drives flere mottak av kommersielle foretak etter anbud. Det betyr at asylsøkere settes ut på anbud, og det sier vi et tydelig «nei takk!» til. Å ha profitt som motiv passer dårlig sammen med målsettinga om å gi folk i en vanskelig situasjon bolig og omsorg, sa leder i Fagforbundet Vest-Agder, Roy Gyberg, da han la fram Fagforbundets forslag til LOs handlingsprogram.

I verden er det omkring 40 millioner flyktninger og internt fordrevne, og krigshandlinger er den viktigste årsaken til det. Fagforbundet mener at Norge må føre en human asyl- og flyktningpolitikk både med grunnlag i internasjonal soli-

daritet, internasjonale konvensjoner og medmenneskelighet.

### Kvalitet, ikke kommers

«Regjeringen har et stort ansvar for at asylsøkere får rask og human behandling av sine søknader, og gode mottaksforhold. Dette innebærer at kvaliteten på mottakene må bedres og at kvinner og barn beskyttes mot overgrep og trakassering», heter det nå i LOs handlingsprogram.

– Det har vært en bevisst nedbygging og nedprioritering av de faglige og økonomiske rammene for mottakene over tid, påpekte Roy Gyberg.

Anbudssystemet og prinsippet om tredeling av driften fremmer ikke kvaliteten i mottakene, men bidrar til å redusere kommunenes vilje til å etablere mottak. I neste ledd blir da også viljen mindre til å bosette de som skal ha opphold i Norge. Kommunene selv, ikke kommersielle aktører, må ta seg av driften av mottakene, mener Fagforbundet.

## LO beklager at Norge godtok EUs tjenstedirektiv

Et flertall på LO-kongressen viste sin misnøye med at regjeringa ikke reserverte seg mot tjenstedirektivet. LO-kongressen vedtok å beklage at Norge ikke brukte vetoet.

Fagforbundet, Fellesforbundet og EL og IT Forbundet har tidligere krevd at regjeringa skulle bruke reservasjonsretten mot direktivet.

Forbundene har vært bekymret for at tjenstedirektivet vil føre til sosial dum-

ping og svekket offentlig styring av velferdstjenestene.

Det var enighet i LO om at kravet om å legge ned veto mot direktivet ikke skulle tas opp på kongressen, fordi saken allerede er behandlet av Stortinget. Da handlingsprogrammet for 2009-13 skulle vedtas, ønsket et flertall i redaksjonskomitéen å avvise et forslag om at LO skulle beklage at Norge har innlemmet tjenstedirektivet i EØS-avtalen. Fagforbundets Stein Gulbrandsen la fram mindretallets dissens – og forslaget ble vedtatt.

– Gjennom EØS-avtalen må vi forholde oss til en rekke direktiver og forordninger som langt på vei fratar oss råderetten. Det kan sikkert diskuteres om hovedproblemet er EU-direktivet isolert, eller om det er hele EØS-avtalen, sa han.

### Evaluerer EØS

– Den europeiske fagbevegelsen har bidratt til å gjøre direktivet mer spiselig enn det opprinnelig var lagt opp til, og har derfor til en viss grad godtatt det. I Norge er vi i en annen situasjon, si-

den vi ikke er medlem av EU. Vi har faktisk en reservasjonsrett som følge av EØS-avtalen, understreket Stein Gulbrandsen. LO-kongressen gikk også inn for at EØS-avtalen må evalueres.

«Tiden er nå inne for en bred og helhetlig evaluering av EØS-avtalens betydning for Norge. LO krever derfor en offentlig utredning hvor også utviklingen i forhold til faglige rettigheter og velferdsordninger inngår», heter det i formuleringen som ble enstemmig vedtatt.



# gjennomslag

representanter inn i LO-ledelsen, og vant en

## LO følger Fagforbundet i kampen mot fattigdom

– Mange av våre medlemmer er fattige: De får ikke fulle stillinger eller boliglån, og de har enesorg for barn. Med LO på laget kan regjeringa bekjempe fattigdom, sier to av Fagforbundets delegater.

– Jeg trodde vi hadde stønadsordninger som sikret folk et verdig liv. Men slik er det ikke. Derfor er det viktig at vi nå har fått fattigdomsbekjempelse inn i LOs handlingsprogram, sier Berit Rustad fra Fagforbundet Troms til Fagbladet.

Delegatene Lene-Britt Johannesen og Berit Rustad krevde konkret satsing mot fattigdom og fikk LO-kongressen med seg. De har Fagforbundet i ryggen: Medlemsundersøkelsen viser at nitti prosent av medlemmene mener dette er den viktigste politiske saken for Fagforbundet.

### Vedtøk SIFO-norm

Med statsminister Jens Stoltenberg i salen, slo forbundsleder Jan Davidsen fast at regjeringa har oppfylt mange av løftene fra Soria-Moria erklæringen, men at det fortsatt er langt igjen før fattigdommen er avskaffet.

– Derfor krever Fagforbundet at LO skal arbeide for en nasjonal minstenorm for sosialhjelp og at den skal bygge på SIFOs standard, sa Jan Davidsen.

– Den rødgrønne regjeringa og fagbevegelsen må bekjempe fattigdommen sammen, fortsatte Berit Rustad da det ble hennes tur.

– Hver tiende innbygger er fattig. De kan være arbeidsledige, sosialhjelpsmottakere, pensjonister, deltidsansatte, uføre, funksjonshemmede eller aleneforeldre. Vi kan ikke tillate dette, og det må iverksettes tiltak nå, sa Berit Rustad.

Og kongressen vedtok: «Økonomisk sosialhjelp er det nederste trinn i systemet for inntektssikring. Det trengs en sterkere rettighetsfesting av denne ordningen, som ofte blir en salderingspost i en trang kommuneøkonomi (...) Statlige standarder ut fra Statens institutt for forbruksforskning (SIFO)s forskningsbaserte satser vil bøte på dette», heter det nå i LOs handlingsprogram.



FOTO: KARI-SOFIE JENSEN

## Vet nok for sykehusreform

LO vil endre organiseringen av sykehusene. LO-ledelsens forslag var at sykehusstrukturen og måten vi styrer sykehusene på skulle evalueres. Men kongressen så ingen grunn til å evaluere.

Det er Fagforbundets Gerd Kristiansen (bildet) godt fornøyd med.

– Vi vet nok om sykehussektoren. Vi trenger handling, ikke evaluering, slår LOs nyvalgte nestleder fast. Hun var LO-kongressens mest utålmodige forkjemper for å få gjort noe med sykehusene. I dag er den politiske styringen av sykehusene svak. LO vil at Nasjonal helseplan skal utvikles til et forpliktende strategisk styringsredskap.

– Det er viktig for å få en overordnet nasjonal politisk styring av helsesektoren, mener Gerd Kristiansen. Samtidig peker hun på behovet for desentralisering: – Sykehusene må få en sterkere lokal forankring. Folk med lokalt fokus må inn i sykehusstyrene.

### Ny ordning for styring

LO vedtok at sykehusene ikke lenger skal styres etter bedriftsøkonomiske lønnsomsprinsipper. I praksis betyr det å endre foretaksmodellen og stykkprisfinansieringsmodellen til at sykehusene skal bruke regnskapsprinsipper som fremmer politisk oversikt og god drift. Det trengs et økonomisk styringsystem som fremmer helhetstenkning og samhandling til pasientenes beste.

– Sykehusene skal styres etter samfunnets og den enkeltes behov, ikke etter økonomisk lønnsomhet. Sykehusøkonomi handler i dag for mye om å bli kvitt pasienter man ikke får nok betalt for og å møte hver enkelt avdelings resultatmål.

## Ambassadører for forbundet

Medlemmene er glade i Fagforbundet. Det kommer klart fram i Fagforbundets medlemsundersøkelse.

Fagforbundet har mange medlemmer som best kan beskrives som ambassadører. Dette er medlemmer som både er veldig fornøyd, og som syns medlemskapet er meget viktig. Hele 19 prosent av medlemmene passer i den kategorien – klart bedre enn i de fleste organisasjoner. Og motstykket er like bra: Bare én prosent av medlemmene sier de er lite fornøyd og at det er lite viktig å være medlem i Fagforbundet. Det er altså ikke noen stor fare for at medlemmene melder seg ut, ifølge medlemsundersøkelsen som er gjennomført i samarbeid med Synovate.

### Fornøyd

Medlemmene i Fagforbundet syns det er viktig å være organisert. Hele 8 av 10 oppgir at det er meget viktig eller ganske viktig å være medlem. Og de er fornøyd – en nesten like stor andel sier de er meget eller ganske fornøyd med medlemskapet. Lojaliteten er aller sterkest blant de med fagbrev. De høyt utdanna er de som i minst grad syns det er viktig å være medlem av Fagforbundet.

### Prinsipper framfor tilbud

Det er mange som har en ideologisk holdning til medlemskapet. Medlemmene ble spurt om hvorfor de har meldt seg inn i Fagforbundet. Over halvparten av medlemmene er med fordi de syns det er prinsipielt viktig å være fagorganisert. Nest øverst på den lista kommer svaret «det styrker egen yrkesgruppe». 13 prosent sier de er medlem fordi de fleste andre er det på arbeidsplassen, mens for bare 7 prosent er medlemsfordeler den viktigste grunnen. Medlemsundersøkelse



sen tyder med andre ord klart på at det er solidariteten og fellesskapet som er viktig, ikke gunstige ordninger og tilbud Fagforbundet kan gi. Jo høyere utdanning man har, jo større sjans er det for man syns det er prinsipielt viktig å være organisert. Hos de med fagbrev slår identiteten til egen yrkesgruppe mye sterkere ut, mens de ufaglærte og de under 40 er de som er mest opptatt av medlemsfordeler.

### Lønn og trygghet

Når medlemmene blir spurt om hvilke medlemsfordeler som er viktigst, er svaret entydig. Medlemmene er opptatt av lønna, av trygghet på arbeidsplassen, og av juridisk bistand hvis det trengs. 90 prosent sier at disse medlemsfordelene er svært eller ganske viktige. Kurs og forsikringsordninger kommer klart dårligere ut. Konklusjonen er ikke at kurs og forsikringer er uvesentlig, men at det klassiske fagforeningsarbeidet på arbeidsplassen er den viktigste grunnen til medlemmene er organisert.

ANDREAS HALSE | andreas.halse@fagforbundet.no

## LOs medlemsdebatt «Et godt arbeidsliv»

Fram til april fikk LOs 850 000 medlemmer si hvilke saker som blir viktigst. Svarene ble lagt fram på kongressen. Nå skal LO-sekretariatet konkretisere svarene om til krav til partiene, gi partiene en konkret svarfrist og informere medlemmene om svarene.

På denne måten får medlemmene direkte innflytelse på de kravene LO skal stille de politiske partiene i forkant av stortingsvalget.

– Nå må det faglige og politiske engasjementet fra medlemsdebatten føres videre i valgkampen fram til valget den 14. september, understreker LO etter kongressen.

– Bare slik kan vi være sikre på fortsatt å ha en regjering og et stortingsflertall som arbeider med oss og ikke mot oss i fagbevegelsen. Medlemmenes krav er helt i tråd med fagbevegelsens viktigste utfordringer. Det handler om å forsvare grunnleggende faglige rettigheter og en politisk kurs som ivaretar våre krav til «Et godt arbeidsliv», oppsummerer LO debatten.

### Medlemmenes ti viktigste krav:

– Trygg pensjonen – herunder tjenestepensjonene og bruttoordninger i offentlig sektor

- Ingen svekkelser i sykelønnsordningen
- Heltid – en rettighet
- Mer velferd – nei til privatisering
- Forsvar dagens AFP-ordning
- Ei lønn å leve av
- Nei til sosial dumping – ja til allmenngjøring og solidaransvar
- Nei til EUs postdirektiv – hindre oppsigelser og sosial dumping
- Et organisert arbeidsliv – forsvare kollektive avtaler og streikeretten
- Styrk arbeidsmiljøloven – forsvare og forsterk arbeidsmiljøloven

Kravet om full sysselsetting var en gjennomgående del av debatten. I tillegg til heltid/deltid og likelønn får arbeidet med å sideskille skift og turnus og sekstimersdagen bred støtte blant de LO-organiserte.

### Største debatt

Cirka 26 500 medlemmer deltok og leverte omkring 63 000 faglige og politiske innspill – som gjør dette til landets suverent største demokratiske samfunnsdebatt.

Om lag 5 000 innspill kom via innlegg og debatt på nettsidene.

Fagforbundets medlemmer sendte inn over fjorten tusen forslag.

MARIA WATTNE | maria.wattne@fagforbundet.no

## PERSPEKTIV



ILLUSTRASJON: TRUDE TIENSVOLD



**HELGA HJETLAND**  
Leiar, Utdanningsforbundet

## KOMMENTAREN

## Krisa og fagrørsla

**VERDA ER INNE I DEI ALVORLEGASTE ØKONOMISKE NEDGANGSTIDENE** etter andre verdskrig. Arbeidsløysa stig med rekordfart over heile verda. Alle land blir råka. Den globaliserte marknaden gjer at ingen slepp unna. Her i Noreg har arbeidsløysa auka frå 2 til 3 prosent, og det er venta at den vil halde fram med å stige, i beste fall til ute i år 2010 ein gong. Dette er alvorleg for alle dei som blir råka direkte. Men våre problem er svært mykje mindre enn i dei fleste andre land. I EU-området er arbeidsløysa på full fart mot 10 prosent, og i einskildland som Spania, på tragiske 20 prosent. Island var nær på å gå konkurs før dei blei redda av det internasjonale pengefondet.

**DEN GRUNNLEGGJANDE ÅRSAKA** til krisa ligg i den utbreidde trua på dei frie marknadskreftene over heile verda. Dei som Bernt Sofus Tranøy har kalla marknadsfundamentalistane, har sitte med den politiske makta i mange av dei viktigaste landa utover på 80-, 90- og 2000-talet. Og dei har dominert meiningsutviklinga i dei store internasjonale organisasjonane som Verdsbanken, OECD, Det internasjonale pengefondet, og så bortetter. Resultata har vore fritt fram for grådighet, medan etiske verdiar knytt til samfunnsmoral og solidaritet har vore kasta på båten.

**FOR REGJERINGAR VERDA OVER** har det ikkje vore anna val enn å sprøyte ufattelege summar av fellesskapen sine pengar inn for å redde finansinstitusjonane, trass i at mange av desse institusjonane er direkte skuld i krisa. Og etter at krisa gjekk over frå å vere ei finanskrisa til å bli ei økonomisk krisa som råka heile næringslivet, er endå fleire pengar sprøyte inn for å motverke den sterke auken i arbeidsløysa. Alt dette er kanskje vel og bra når situasjonen er slik den er.

**MEN DET VIKTIGE SPØRSMÅLET NO ER:** korleis skal vi forhindre at det blir tilbake til det same gamle systemet når krisa er over og økonomien kjem i gang att? Det er den strategiske oppgåva fagrørsla må ta ansvar for i tida som kjem. Kriser er ubehagelege, men dei representerer alltid moglegheiter for endring.

**DERSOM VI SKAL KLARE Å UTNYTTE SITUASJONEN** til å endre både dei økonomiske systema, verdigrunnlaget for økonomisk verksemd, fordelinga av verdiane og innrette produksjonen meir mot økologisk akseptable produkt og produksjon, må vi handle no. Og vi må stå saman. I så måte har dei store verdssamanslutningane for fagrørsla gått føre med godt føredøme. I samband med G20-møtet i London i april la dei fram eit felles dokument kalla Global Unions London Declaration. Dokumentet gir både råd om korleis ein kan kome seg ut av den økonomiske krisa på kort sikt, men òg råd om kva for endringar som er viktige på lengre sikt.

**DET ER VIKTIG AT VI STÅR SAMAN** på den internasjonale politiske arenaen, men dersom vi skal få gjennomslag, er det like viktig at vi står saman her i vårt eige land når viktige strategiske val for framtida skal takast. Dei fleste har støtta regjeringa sin krisepakke som sprøyter meir pengar inn i offentleg sektor for å redde arbeidsplassar i byggenæringa gjennom infrastrukturtiltak. Men dette er kortsiktige tiltak. Dei er ikkje tilstrekkelige til å endre dei strukturane som utløyste krisa eller til å utvikle nytt grunnlag for vekst, velstand og ny kompetanse.

**EG ER SPESIELT OPPTOKEN AV DET SISTE.** Utan varige større investeringar i kunnskap og kompetanse både i utdanningssystemet og i arbeidslivet, vil vi stå dårleg rusta til å konkurrere i ei verd der all framgang og vekst vil handle om evna til å utvikle kunnskapane til folk flest. Det er fint at bygningsfolka er på veg inn i skulane for å ruste dei opp, men kva hjelper det når lærarane blir oppsagde på grunn av at skolesektoren blir nedprioritert i kommunar og fylkeskommunar? Det må vere eit krav til regjeringa at det er heilskap og samanheng i krisepolitikken.

## ■ Får likevel erstatning for Sara-heisuhell

**Hjelpepleierens arbeidshell med Sara-heisen på sykehjemmet er årsaken til hennes skulderplager og skal føre til ménerstatning. Det slår lagmannsretten fast, og opphever trygderettens kjennelse.**

– Lagmannsretten ga oss medhold i at hjelpepleier Elsa Ansaras arbeidshell på Ammerudhjemmet februar 2001 er årsaken til hennes skulderplager og skal føre til ménerstatning, forteller LO-advokat Philip Blom, som førte saken for Fagforbundet i lagmannsretten.

**Trygderettens kjennelse ugyldig**  
Saken gjelder gyldigheten av en kjennelse i trygderetten fra februar i fjor. Trygderetten avslo Fagforbundets medlem Elsa Ansaras krav om ménerstatning etter et uhell da hun brukte en Sara-heis. En Sara-heis er

en innretning som brukes på sykehjem for å skåne personalet for tunge løft. Uhellet skjedde mens Elsa Ansara skulle stelle en tung pasient. Heisen brøt plutselig sammen og Ansara ble truffet i høyre overarm av en av heisens løftearmer. Etter ulykken har Elsa Ansara vært nødt til å bytte jobb. Hun jobber i dag som hjelpepleier.

Skaden hun pådro seg ble godkjent som yrkesskade, men Elsa Ansaras krav om ménerstatning ble avslått av trygderetten. I domsslutningen heter det: Trygderettens kjennelse av 15. februar 2008 kjennes ugyldig. Staten ved Arbeids- og velferdsdirektoratet dømmes til å betale 101 700 kroner i saksomkostninger til Elsa Ansara.

**Ikke prinsipiell, men viktig likevel**

Ifølge advokat Philip Blom kan ikke dette ses på som en prinsipiell sak.

– Noen nye prinsipper kan vi ikke trekke ut av denne saken, den er høyst konkret. Her er det en vurdering av Ansaras sykejournal og legeerklæring som ligger til grunn for lagmannsrettens kjennelse. Advokat Blom kan fortelle at det absolutt er bryet verdt å prøve en negativ kjennelse i trygderetten.

– Det gjør jeg cirka tre-fire ganger i året. Jeg har ingen konkret statistikk på det, men det ser ut til at det blir stadig flere sånne saker. Jeg har vunnet fram tre ganger nå. Dette har stor betydning for den det gjelder, spesielt der erstatning er hjemlet i Hovedtariffavtalen.

**Krav om ménerstatning**

Etter folketrygdlovens §13-17 framsette Elsa Ansara krav om ménerstatning. Kravet ble avslått av NAV Klage og anke Oslo og Akershus. Trygde-

kontoret fant at det forelå en årsaksammenheng mellom skaden og plagene, men at varig invaliditet var mindre enn 15 prosent. Avslaget ble anket til trygderetten. Trygderetten stadfestet NAV Klage og anke Oslo og Akershus' vedtak. I august 2008 reiste Elsa Ansara sak mot staten med påstand om at trygderettens kjennelse skulle oppheves og hjemvises til ny behandling.

– Staten var lite fleksibel og ikke innstilt på å trekke saken eller få til et forlik. Det syntes jeg var underlig. For meg var dette en behagelig sak å gå i retten med. Jeg vil si at det aller meste trakk i vår favør. I andre saker hvor vi ser at det går dårlig, trekker vi saken før den kommer til doms, sånn at vi slipper utgiftene, sier Philip Blom.

**KARI-SOFIE JENSSEN** | kari-sofie.jenssen@fagforbundet.no

## KORT SAGT

## Stengte dørene

19. mai gikk private barnehager til politisk streik. Årsaken var regjeringas forslag om å gi kommunene ansvar for hele barnehagesektoren gjennom rammefinansiering fra 2011.

Fagforbundet støtter regjeringas forslag. For å unngå misforståelser, gikk forbundet ut med informasjonsplakater for å understreke at forbundet ikke er imot all privat barnehagedrift.

Undersøkelser viser at ansatte i private barnehager i gjennomsnitt har mye dårligere lønns- og pensjonsvilkår enn ansatte i kommunale barnehager.

– Det er et offentlig ansvar å gi et barnehage tilbud, og sikre kvaliteten på det. Vi er ikke motstandere av at private driver barnehager, men av kommersiell drift og profit.

– De private som driver godt, følger

loven og har tariffavtaler, er vi ikke imot, sier leder i SKKO, Mette Henriksen Aas.

## Nyttig akkurat nå:

## Din egen pensjonssjekk

Alle med rettigheter i KLP kan regne ut pensjonen sin på nett. KLPs Min Side Pensjon regner ut alt automatisk. Du kan også sjekke at opplysningene stemmer, og få ordnet opp hvis det trengs. Registrer deg og logg inn på [www.klp.no](http://www.klp.no)

– Person – Min Side Pensjon



## Rogaland:

## 15 på én dag

Gode diskusjoner ga rekordvervesultat. Et lunsjbesøk i Krystallvegen barnehage i Sandnes ble til ti innmeldinger. Fagforbundet dro rett videre til en tannhelseklinikk på Madla og fikk med seg fem til.

– Det er nesten som speed, jeg blir så gira, forteller en begeistret Synnøve Haugland, som er nestleder i Fagforbundet Rogaland.

Fylkeskretsen tok initiativ til et verveframstøt overfor private barnehager, som det er mye av i regionen. Synnøve Haugland tok kontakt med flere av dem for å avtale besøk. Vagletjørn barnehage er en nyoppretta barnehage fra høsten 2006. Der hadde de valgt egen tillitsvalgt (bildet), alt var i orden og flere var medlemmer. Neste besøk var lunsj i Krystallvegen



Tonje Eskeland (t v), tillitsvalgt, og Tove Birgitte Ødegård i Vagletjørn barnehage.

barnehage, som ble til en totimers spennende diskusjon med en stor gjeng engasjerte unge ansatte.

– De meldte seg inn alle ti, gutter som jenter. Det var utrolig moro, sier Synnøve Haugland.

– Vi hadde med baguetter til alle, fine strøartikler til utdeling og en quiz som også inneholdt spørsmål om LO og samfunnet. Quizen skapte diskusjoner om politikk og hvorfor organisere seg. Vi turde å ta diskusjonene og snakket åpent med dem. Jeg tror det var dette som var så vellykka, sier hun.

Fra Krystallvegen barnehage dro de rett til tannhelseklinikken på Madla, hvor de visste det fantes uorganiserte. Ved klinikken hadde de ansatte mange spørsmål om lønn.

– Det er veldig viktig å ha med folk fra kompetansesenteret når vi er ute på slike verveframstøt, fordi det alltid kommer konkrete lønsspørsmål folk lurer på. Kan vi hjelpe, blir de selvfølgelig fornøyd. Denne ganga var det en ansatt som fikk hjelp med det samme, forteller Synnøve Haugland.

Fem meldte seg inn på stedet.

## Omorganisering? Vi skal med. Nå!

**Rådmannen skal få lov til å tenke tanken ut, men så bør han eller hun innkalle de tillitsvalgte til drøftingsmøte. Dere skal nemlig inn så tidlig som mulig.**

Her ser vi spesielt på bestemmelsene rundt deltakelse i omorganiseringer i KS-området, men tilsvarende bestemmelser finnes i alle hovedavtalene våre. Hovedavtalen del B, § 1-4-1 sier at arbeidsgiver så tidlig som mulig skal informere, drøfte og ta de tillitsvalgte med på råd når det gjelder blant annet omorganisering/omlegging av driften. Sett dere godt inn i hvilke saker dere har drøftingsrett på og merk at det også er drøftingsrett for tidsplanen. Dette blir utdypet i § 3-1 c): Ved endringer og omstillinger skal arbeidsgiver på et tidligst mulig tidspunkt informere, drøfte og ta de tillitsvalgte med på råd.

## Så tidlig som mulig

Når skal de tillitsvalgte inn i prosessen? Hva er tidligst mulig tidspunkt? Arbeidsgiver er ofte alt for sent ute med å innkalle til drøftingsmøte. Igjen og igjen presenterer arbeidsgiver et i praksis ferdig utkast for de til-

litsvalgte. Slik skal det ikke være. Vi har nettopp fått støtte i vårt syn av arbeidsretten som er øverste rettsinstans i tvister. I en sak Fagforbundet reiste mot KS/Moss kommune (ARD-2008-10) slår arbeidsretten fast at selv om hovedavtalens formålsbestemmelser (Del B § 1-1) ikke klart uttrykker hva som er tidligst mulig tidspunkt, så gir den et klart uttrykk for at drøftinger har sin berettigelse og er verdifulle for samarbeidet mellom de lokale parter.

Arbeidsretten peker også på at de tillitsvalgte er sikret en rett til å utøve medinnflytelse på beslutninger – ikke gjennom en vetorett, men gjennom argumenter. Og desto tidligere et argument bringes inn i bildet, desto større er muligheten for at det får innflytelse på innholdet av den avgjørelsen som tas.

## Konfidensialitet ikke gyldig grunn

En annen viktig arbeidsrettsdom (ARD-1996-130) er den såkalte Transocean-dommen. Denne dommen handler om at pålegg fra anbudsinnbyder om fortrolig håndtering av anbudsdokumenter ikke fritok bedriften fra å informere og drøfte med tillits-

valgte på tidligst mulig tidspunkt. Det at en sak må behandles konfidensielt er ingen grunn for at ikke dere skal inn på tidligst mulig tidspunkt. Dere er vant til å behandle slike saker. Med mindre arbeidsgiver kan vise til tidligere uheldige episoder, skal dere tidlig inn i disse sakene også. Og dere skal kunne diskutere dem med andre tillitsvalgte, som fagforeningsstyret.

## Husk referat/protokoll

Det er viktig å dokumentere hva som er gjort og sagt. I hovedavtalen § 3-1, i) er det presisert at i de tilfeller det føres drøftinger eller forhandlinger mellom partene, skal det skrives drøftingsreferat eller forhandlingsprotokoll. Hvis ikke deres syn sammenfaller med arbeidsgivers, pass på at deres syn kommer med. Ikke la dere presse til å undertegne en protokoll der og da hvis dere er usikre. Det kan være tungt å reise en sak hvis de lokale tillitsvalgte har undertegnet en enighetsprotokoll som er i strid med Fagforbundets syn.

ANNE KATHRINE ELLILA |  
anne.kathrine.ellila@fagforbundet.no

## Fagforbundet siden sist

■ Den landsdekkende Frisørenes fagforening har over 2 000 medlemmer og er i vekst. Men fagforeninga har ikke økonomi til å fortsette dagens frikjøp uten støtte fra Fagforbundet sentralt. Frisørenes fagforening er derfor innvilget totalt 306 000 kroner til 100% frikjøp fra og med 1. mai 2009 og ut året.

■ Norsk kulturskoleråd og Redd Barna har bedt Telemarkforskning om å gjøre en sosiologisk undersøkelse av problemet med skolepengene i kulturskolene. Fagforbundet støtter Norsk kulturskoleråd og Redd Barna med 160.000,- til en pilotstudie.

■ Fagforbundet støtter Radikalt økonominettverk med 40 000,- til å gi ut et nummer av tidsskriftet RØST om New Public Management (NPM), og et seminar før valget i høst. På seminaret skal fagfolk som har skrevet artiklene skape oppmerksomhet og debatt om de nye styringsmodellene. Formålet er skoling, kunnskap av høy kvalitet og å danne motvekt til høyresidas økonomer.

■ Fagforbundets kor i Sør-Trøndelag ønsker å delta med sangnumre på landsmøtet, slik de også tidligere har gjort. Koret er bevilget 110 000 kroner til forberedelser og seminar i forbindelse med landsmøtet i november 2009.

■ Fagforbundet har bevilget støtte til Kollektivkampanjen for fjerde år på rad, et samarbeid mellom miljøbevegelsen, fagbevegelsen og bransjeorganisasjonen i kollektivsektoren. Kampanjen jobber for å redusere klimagassutslippene fra transportsektoren gjennom bedre kollektivtilbud. I 2009 ønsker Kollektivkampanjen å forbedre den statlige belønningsordningen for bedre kollektivtrafikk og mindre bilbruk i byene, gjennom å jobbe for at potten økes og at tildelingskravene blir strengere. Kampanjen vil også sørge for at kollektivtrafikk og belønningsordningen blir viktige tema i valgkampen.

■ Indah Budiarti, ISKAs organsasjons- og informasjonskoordinator for Asia og Stillehavsområdet, blir invitert som gjest til Fagforbundet Ungdoms sommerkonferanse 19.–21. juni 2009. Indah Budiarti jobber i Singapore og har spesielt ansvar for ungdomssaker.

■ Fagforening for rådmenn og andre ledere er innvilget inntil 60 000 kroner som skal gå til verving av nye medlemmer. Seksjon kontor og administrasjon skal også samarbeide med foreninga om å arrangere en konferanse for rådmenn som er medlemmer i Fagforbundet.

■ Fagforbundets estiske søsterforbund ROTAL hadde sitt representantskapsmøte i Tallinn 6.-7. mai 2009. Representantskapet er forbundets høyeste besluttede organ. Eva Vida Berg, leder for Kompetansesenteret i Stavanger, deltok som gjest og Fagforbundets representant på møtet i Tallinn.



## FAGFORBUNDET

UTGIVER: Fagforbundet

OSS PÅ NETT: oss.fagforbundet.no

ANSVARLIG REDAKTØR: tone.zander@fagforbundet.no

FAGREDAKTØR: maria.wattne@fagforbundet.no

I REDAKSJONEN: randi.tevik@fagforbundet.no

geirmund.jor@fagforbundet.no

kari-sofie.jenssen@fagforbundet.no

LAYOUT: kjell.olufsen@fagforbundet.no

berit.paulsen@fagforbundet.no

REDAKSJONEN AVSLUTTET: 29. mai 2009

OPPLAG: 18 500

TRYKK: Aktietrykkeriet

FORSIDEBILDE: Irma Tverstøl, streikeleder

i Fagforbundet Lyngdal

ISSN: 1891-2184



FOTO: MARIA WATTNE



## Hilde Torgersen

Etter at Fylkesmannen underkjente 2009-budsjettet i Moss kommune har Hilde Torgersen sloss med nebb og klør for de ansattes interesser. Hun krever at kommunepolitikere slutter å love alle gode ting når det ikke er penger til det.

– De må snart velge hvilket fakkeltog de vil gå i, sier Hilde. Hun slåss for hver eneste arbeidsplass, for at prestisjeprosjekter som ny fotballstadion skal utsettes og at ny skolestruktur utredes. Etter hennes mening er det lite gjennomtenkt å bygge nye skoler dersom de ikke kan fylles med kompetente ansatte både i klasserom og SFO.

– Takke meg til en real privatiseringsfight, sier hun som i ti år har vært ansiktet utad for rundt 1500 medlemmer i Fagforbundet Moss.

## Det går en grense

Fagforbundet er ikke glad for råkjøret mot de ansatte. Selv om hele budsjettprosessen er som å være med på å velge mellom pest og kolera, har Fagforbundet valgt å være i dialog med administrasjon og politikere. Den 22. juni skal bystyret vedta innsparinger og nytt budsjett.

*– Dette er det tøffeste jeg har vært med på!*

– Er det de vedtar helt uspiselig, trekker vi oss ut, sier Torgersen, men legger til at hun forventer å bli lyttet til. Fagforbundet blir gjerne det.

## Stort engasjement

Hilde Torgersen er ikke redd for å gå på sentrale politikere heller. I desember i 2008 skrev hun et bekymringsbrev til kommunalministeren.



## oss aktuell tillitsvalgt

oss@fagforbundet.no

Leder og hovedtillitsvalgt i Fagforbundet Moss, Hilde Torgersen, har vært med på et utall omstillinger, omorganiseringer, restruktureringer og privatiseringsforsøk. Nå er hun fortvila og sinna på politikerne som har kjørt mosseøkonomien i grøfta.

– Statsråden og departementet har blind tillit til at KOSTRA-tall forteller hele historien, men det gjør den ikke i Moss, sier Torgersen. Moss er vertskommune for HVPU-reformen, og der har kommunen cirka 20 millioner kroner til gode fra staten.

– Vi hadde hatt god bruk for de pengene nå, sier hun.

Om sin egen rolle i kriserammede Moss er Hilde helt avslappet. Hun er vant til å se seg selv i avisa, ofte i storformat både i tittel og bilde, og hun er vant til å ha sterke meldinger.

– Jeg gjør bare jobben min. Min rolle er å fronte Fagforbundet og skjerme de andre. Og den rollen lever jeg godt med, forsikrer Hilde Torgersen.

RANDI TEVIK | randi.tevik@fagforbundet.no

OSS NYTT OM NAVN | oss@fagforbundet.no



Fagforbundet Sykehuset Buskerud har fått ny leder, **Atle Holberg Frey**. Atle er også nyvalgt styremedlem i Fagforbundet Buskerud, samt at han er aktivt med i Faggruppe for prehospitaltjenester. Han er samtidig én av to nye foretakstillsvalgte ved Sykehuset Buskerud. **Lise Gundersen** er den andre.



**Borgny Sira** er tilsatt som spesialrådgiver i forbundet sentralt.

Pensjonistgruppa ved Fagforbundet Sykehuset Buskerud er en aktiv forening som har 25-års jubileum i år med festmiddag for sine medlemmer. Pensjonistene har faste møter en gang i måneden. De er aktive med turer og andre aktivite-

ter året rundt for sine vel 300 medlemmer. Leder i jubileumsåret er **Eli Groth**.

Avdeling 381 Flesberg og 507 Rollag har slått seg sammen fra 1. mai 2009. Nytt navn blir avdeling 381 Fagforbundet Rollag og Flesberg. Leder er **Inger Alfredsen**.

**Elisabeth S. Arntsen** er valgt som leder for Fagforbundet Drammen.

**Torill Palm Aas** ble valgt til ny leder og skal lede Fagforbundet Flå framover.

**Une Grefsrud** ble valgt som ny leder i Fagforbundet Hole. Hun er allerede hovedtillitsvalgt i fagforeninga. Une jobber som hjelpepleier ved Hole bo- og rehabiliteringssenter.



**May Helen Berntsen** er valgt til ny leder på Ringerike Sykehus.

**Klemet Rønning Aaby** er tilsatt som ny daglig leder i LO Kommune etter Odd Strand som går av med pensjon 1. juli. Klemet er allerede tilsatt i Fagforbundet, og får nå en ny rolle.



Fagforbundets tidligere 1. nestleder Gerd Kristiansen er nå én av to nestledere i LO. LO-kongressen valgte å likestille de to nestlederne. Landsstyret har konstituert **Geir Mosti** som 1. nestleder fram til forbundets landsmøte.

Fagforbundets **Kristian Tangen** ble også valgt inn i LOs ledelse, som LO-sekretær. Om-sorgsarbeideren fra Klæbu er den yngste i LOs ledelse. Siden han gikk av som leder av Fagforbundet Ungdom har han vært LOs distriktssekretær i Sør-Trøndelag.



## oss kurs &amp; konferanser

## Valgkampkurs

Fagforbundet arrangerer en rekke inspirasjonskurs rundt om i landet for å forberede høstens valgkamp. Hensikten er å skape engasjement og interesse for stortingsvalget 2009, og få medlemmene til å stemme rødgrønt. Alle får jobbe med å finne og skrive om sine hjertesaker. Neste kurs er i Bergen 3.–4. juni og på Sørmarka 9.–10. juni.

## Årets happening for unge medlemmer

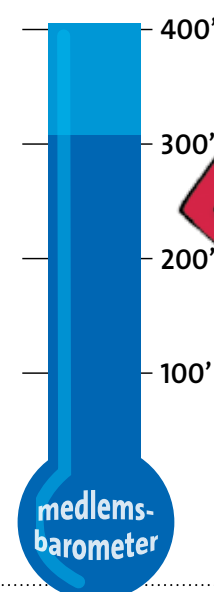
Sommerkonferansen 2009 avholdes i år som før i idylliske Stavern, 19. – 21. juni. Her blir det faglige og politiske verksteder, artige leker, konkurranser, nettverksbygging, underholdning og masse hyggelige folk. Sommerkonferansen er GRATIS – inkludert mat og overnatting. Reise til og fra Larvik må du dekke selv. Spør fagforening eller fylkeskrets om de kan bidra med noen kroner. Aldersgrensen er 18 år. Det er fortsatt ledige plasser. «Først til mølla»-prinsippet gjelder! Se Fagforbundet ungdoms nettsider.

## Fairtrade og etisk handel i offentlig sektor

Sauda kommune, Fairtrade-kommune Sauda, Fairtrade Max Havelaar og Initiativ for etisk handel inviterer til den tredje nasjonale konferansen om etisk handel i offentlig sektor. Det vil bli erfaringsutveksling, workshops og muligheter til å knytte kontakter. Du møter dokumentarfilmskaperne Erling Borgen og Tom Heinemann; roseprodusent fra Tanzania, George Njooka og Arild Hermsstad, leder av Framtiden i våre hender. Konferansen foregår i Sauda 20.–21. august.

## Fagforbundet vokser stadig

Fagforbundet har fått 2433 nye medlemmer hittil i år. Veksten fortsetter, og i mai meldte 567 yrkesaktive seg inn.

28. MAI 2009:  
307 902  
MEDLEMMER

oss redaksjonen

oss@fagforbundet.no

Send oss en e-post og si din mening og kom med tips!